

Narodne manjšine so most, ne pa talec v meddržavnih odnosih

Vzhodnonemške oblasti — tako je po-
ročala agencija ANSA preteklega 27. no-
vembra — so izdale graničarjem ukaz, po
katerem je njihova dolžnost, da streljajo
na ljudi, ki skušajo zbežati na Zahod.

K sreči ob italijansko-jugoslovanski me-
ji živi prebivalstvo s srčno kulturo, ki je
ostro obsodilo streljanje na morski meji v
Tržaškem zalivu in nasilno smrt mladega
gradeškega ribiča. V incident zapleteni
miličniki so bili prestavljeni na drugo služ-
beno mesto.

Si tacuisses...

Urednik zagrebškega Vjesnika Radovan
Stipetić v svojem znanem članku z dne 3.
t.m. med drugim kliče na pomoč znano
maksimo iz rimskega prava »Regnum re-
gno non praescribit leges«, (kar bi lahko
prosto prevedli, da ne moreš bližnjemu vsi-
ljevati lastne volje), samo da bi po eni stra-
ni dokazal, kako je »zanič« politika njego-
ve zvezne vlade v odnosih z Italijo, po dru-
gi strani pa, da bi se prikupil odgovornim
na »drugi obali«. Možakar očitno ni pou-
čen, da so tudi v Italiji že zdavnaj spravili
latinščino v ropotarnico in da je bil zato
njegov trud verjetno zaman.

Ne glede na to mu kot pripadniki ti-
ste narodne skupnosti, ki »obredno« po-
navlja zahteve »po nestvarnih beneficijah«,
pa mu vendarle dolgujemo odgovor na nje-
gova izvajanja v latinščini. Vsak človek
zdrave pameti razume, da državi, ko skle-
pata kak dogovor ali kako pogodbo, povsem
svobodno in prostovoljno sprejemata ob-
veznost oziroma izražata voljo po takšni
ali drugačni ureditvi kake zadeve. Jasno
je, da je vsako vsiljevanje volje povsem
izključeno. Ko pa je pogodba podpisana,
pa imajo predvsem tisti, ki se jih pogoda
tiče, pravico glasno zahtevati, naj se
spoštuje, se pravi glasno poudarjati »pacta
sunt servanda« (da bo Stipetić razumel!).

In Slovenci v Italiji zares ne ponav-
ljamo zahtev po privilegijih, temveč sa-
mo terjamo, naj se spoštujejo prevzete
mednarodne obveznosti. Zato bi Radovan
Stipetić modro ravnal, če se ne bi vtikal
v problematiko slovenske narodne manjši-
ne v Italiji in dejansko zahteval njeno ka-
pitulacijo pred večinskim narodom oziro-
ma zagovarjal njeno asimilacijo. Povsem u-
pravičeno mu torej priključimo v spomin
— seveda spet v latinščini, da bo zado-
ščeno njegovi klasični kulturi in znanju —
znane besede: »si tacuisses ...«

Številni ljudje tostran in onstran me-
je si zastavljajo vprašanje, ali je smrt gra-
deškega ribiča zaman? Takoj sta se pokazali
predvsem dve reakciji, prva negativna in
druga pozitivna: šovinisti so izkoristili tra-
gično priložnost za napade na slovensko
narodno manjšino v Italiji; vladi v Rimu in
v Beogradu pa sta končno priznali, da je
nujno treba pospešiti pogajanja za pogod-
bo o ribolovu na Jadranu in zlasti v Trža-
škem zalivu.

Napadi na slovensko manjšino

Zagrebški list VJESNIK — ki je gla-
silo Socialistične zveze delovnega ljudstva
Hrvatske — je dne 3. decembra zapisal,
da so zahteve za privilegije Slovincem v
Italiji postale že predpisan obred ter so ne-
realistične, kot bi bile v vsaki drugi državi.
Te zahteve — nadaljuje VJESNIK —
zdaj služijo celo za izvajanje besednih ek-
shibicij in kot izgovor za neaktivnost na
drugih področjih.

Slovenska skupnost v Trstu je objavila
izjavo, v kateri z ogorčenjem ugotavlja, da
VJESNIK nesprejemljivo piše o boju slo-
venske narodne manjšine v Italiji za pri-
znanje osnovnih pravic, se pravi o boju
za preživetje. Slovenska skupnost nagla-
ša, da ne zahteva nobenih privilegijev ali
celo neosnovanih pravic, temveč le odloč-
no in vztrajno zahteva, naj Italija izpolni
določila lastne ustave in spoštuje medna-
rodno sprejete obveznosti. Globalna zašči-
ta Slovencev je za Italijo mednarodna in
notranja ustavna obveznost.

Slovenska skupnost odločno protestira
proti takim za slovensko manjšino žalji-

vim izvajanjem uradnega glasila množične
politične organizacije v Socialistični repu-
blici Hrvatski ter izraža prepričanje, da
pristojne jugoslovanske oblasti niso spre-
menile svojih temeljnih smernic in svo-
jega osnovnega stališča do položaja Slo-
vencev v Italiji, ki ga je mednarodnoprav-
no izoblikovala tudi Jugoslavija s svojimi
sporazumi in dogovori z Italijo.

Protestno izjavo proti pisanju VJES-
NIK-a je objavila tudi Slovenska kulturno-
gospodarska zveza v Trstu. Izjava opozar-
ja, da je pisanje odraz slabe vere ali igno-
rance. Če gre za ignoranco, naj se urednik
zagrebškega lista informira, kakšno manj-
šinsko zaščito imajo Nemci na Južnem Ti-
rolskem in Francozi v Dolini Aoste.

Tržaški poslanec CUFFARO je zavrnil
šovinistične napade v italijanskem parla-
mentu. Spomnil je, kako si je nekdaj v po-
slanski zbornici upal povezati tragični in-
cident z zaščito slovenske manjšine v Ita-
liji in torej tudi italijanske manjšine v Ju-
goslaviji, češ da gre za žalitev narodnih
pravic in demokratičnega prestiža italijan-
ske države ter je s tem dal razumeti, da je
treba manjšinsko zaščito zakasnit ali jo
celo odkloniti. Na ta način je pripadnike
manjšinskih etničnih skupnosti obravnaval
kot talce v problematiki sosedskih odnosov.

Zgražamo se — je nadaljeval poslanec
CUFFARO — nad tem sramotnim napa-
dom na ustavo, nad tem atentatom na pra-
vico, ki jo imata ne glede na meddržavne
odnose manjšini tostran in onstran meje
do popolne zaščite, katere nujnost odločno
potrjujemo tudi ob tej priložnosti. Sramo-
ta je, da je to vprašanje v Italiji 40 let po
razglasitvi ustave še vedno odprto, da se
neki temeljni državni zakon še ne izvaja
ter da se med manjšinami poudarjajo raz-
like in diskriminacije.

Italijansko - jugoslovanska pogajanja o ribolovu

Tako imenovana ribja vojna med Ita-
lijo in Jugoslavijo se nadaljuje, ker že od
leta 1980 ni nobenega italijansko-jugoslo-
vanskega sporazuma za ribolov niti v Trža-
škem zalivu niti na Jadranu na splošno.
Za to stanje nosita v znatni meri odgo-
vornost italijanska poslanska zbornica ter
Republika Hrvatska.

Leta 1983 sta Jugoslavija in Italija pod-
pisali poseben sporazum za ribolov samo
v Tržaškem zalivu v okviru obmejnega go-

spodarskega sodelovanja. Obnovili naj bi
tako imenovani četverkotnik, v katerem
bi lahko ribarili tako jugoslovanski kot ita-
lijanski ribiči. Četverkotnik je bil odprav-
ljen leta 1975 z osimskimi dogovori, ko je
bila tudi na morju začrtana italijansko-
jugoslovanska meja, ki ni bila označena v
mirovni pogodbi z Italijo leta 1947.

Po podpisu omenjenega sporazuma iz
leta 1983 se je zataknilo pri ratifikaciji.

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 14. decembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojšanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »V mestu pa pičica ne pojo«, radijska igra (Bogdan Gjud in Jože Rode); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Karst Brothers - glasbeni kabalet; 15.10-19.00 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 15. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Alojz Ravbar; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Lahkih nog naokrog; 14.30 M'a in sksi pas; 16.00 Osebnost: Nada Pertot; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: simfonični orkester in zbor RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut, pianist Jörg Demus; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 16. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Povejmo v živo!; 15.00 Mladinski pas; 16.00 Razmišljanja o vsakdanjih stvareh; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut, pianist Jörg Demus; 18.00 Federico Garcia Lorca: »Ljubezen don Pedrillo«, farsa v eni dejanju; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 17. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijska 1986; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 14.40 Mladinski pas; 16.00 Od Milj do Davina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Massimo Belli in pianist Silvio Sirsen; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 18. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beleška - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Odgovori v barvah; 14.30 Mladinski pas; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Ženski zbor »Aureliano« iz Rima; 18.00 Pričevanja o Tigrju; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 19. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beleška - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Naš jezik - Na p.e-zrimo!; 15.00 Mladinski pas; 16.00 Osebnost: Nada Pertot; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Peti Trubarja ali ne?; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 20. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert v Kulturnem domu v Trstu: simfonični orkester Slovenske filharmonije vodi Janos Kovacs violinist Miha Pogacnik; 11.50 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Poti do branja; 14.40 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Katja Milič, letošnja diplomantka šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Dramska vetrovica: Roman v nadejvanjih; Saša Vuga: »Dvorec ranocelnikov«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Narodne manjšine so most...

■ nadaljevanje s 1. strani

Jugoslavija je predlagala redakcijske popravke, katere je italijanski senat sprejel, poslanska zbornica pa jih odklanja.

Splošna italijansko-jugoslovanska pogodba o ribolovu na Jadranu — katere člen 15 je bil posvečen četverokotniku v Tržaškem zalivu — je potekla že leta 1976. V letih 1977-1980 je nato Jugoslavija proti plačilu odškodnine dovoljevala 50 italijanskim ribiškim barkam ribolov na štirih področjih njenih voda.

Italija je kot odškodnino plačala Jugoslaviji leta 1978 560 milijonov lir, leta 1979 800 milijonov lir in leta 1980 prav tako 800 milijonov. Od tega denarja je Republika Hrvatska dobila 86% ter Republika Črna gora 14%.

Januarja 1981 so jugoslovanski in italijanski izvedenci v Zagrebu pričeli pogajanja za sklenitev nove splošne pogodbe za ribolov na Jadranu. V začetku leta 1984 je jugoslovanska zvezna vlada pooblastila svojega veleposlanika v Italiji, da je parafiral tako imenovani rimski protokol za začasno rešitev v pričakovanju končne pogodbe za trajno kooperacijo v ribolovu.

Hrvatska vlada se je temu sporazumu uprla, češ da mora ščititi dalmatinske ribiše, in tako rimski protokol še vedno čaka na ratifikacijo — kot posebni sporazum za Tržaški zaliv.

Kaj pravzaprav predvideva rimski protokol? Predvsem ustanovitve mešane italijansko-jugoslovanske družbe, ki bi imela okrog 50 ribiških ladij z mešanimi posadkami. Sedež bi bil v Italiji, ker zakoni Jugoslavije ne predvidevajo sedežev takšnih družb na jugoslovanskem ozemlju. Italija bi vložila kapitale v jugoslovanska podjetja zlasti v obliki novih tehnologij in ribiških bark, katere bi zgradili v jugoslovanskih ladjedelnicah. Ribolovna področja bi bila okrog Palagruža, Dolgega otoka in Bara.

Jugoslovanski partner italijanskega ribištva bi bila neka delovna organizacija iz

Zadra, ki bi zastopala vse jugoslovansko ribištvo. Dobiček, ki bi pripadal Jugoslaviji, bi predstavljala odškodnina za 7 let. Zadarska organizacija bi dobila od Italije tudi predujem v obliki operativnih sredstev, to je 10 modernih ribiških ladij.

Predvidena je še druga italijanska odškodnina, glede katere pa sta stališči obeh držav menda precej narazen.

Koliko še narazen po »šoku« zaradi smrtnega incidenta v Tržaškem zalivu?

E. V.

—o—

GORBAČOV O ODNOSIH MED VELESILAMA

Sovjetski voditelj Gorbačov je izjavil, da njegova država ne bo odstopila od prizadevanj za razoroževanje v svetu in da po vrhunskem sestanku v Reykjaviku ni mogoče nazaj. Te izjave je podal med sprejemom norveške ministrske predsednice Harlem Brundtlandove, ki je na uradnem obisku v Moskvi. Dodal pa je, da so Sovjeti pripravljeni na morebitne nove razorožitvene sporazume le, če bodo Združene države spoštovale v preteklosti sprejete dogovore. Gorbačov je pri tem konkretno mislil na sporazum o omejevanju protiraketnih sistemov, kot je bil dogovorjen l. 1972.

Kremeljski voditelj se je dotaknil tudi problema enostranskega »premirja« v pogledu jedrskih poskusov; Sovjeti so namreč avgusta lani objavili, da se začasno odpovedujejo takim poskusom. Enostranski sklep so podaljšali štirikrat, rok pa zapade zdaj na zadnji dan decembra. Gorbačov je bil nekoliko zagonečen: dejal je, da bodo morali v Moskvi še razmišljati, kaj storiti po omenjenem datumu. Zahodni javnosti je očital, da pričakuje takih pomiritvenih gest le od Sovjetske zveze, ne pa tudi od Združenih držav. Skoraj istočasno je agencija TASS objavila, da bodo Sovjeti še dalje spoštovali dogovor SALT-2, ne glede na dejstvo, da so ga Amerikanci v zadnjih dneh formalno prekršili.

Skrb za manjšino sestavni del zunanje politike SFRJ

Jugoslovanski generalni konzul v Trstu Livij Jakomin, ki je prevzel pred kratkim to diplomatsko mesto v Trstu, je v petek, 5. t. m. opravil vljudnostni obisk pri deželnem vodstvu Slovenske skupnosti. Srečanje je potekalo v strankinih prostorih v ulici Machiavelli v Trstu. Diplomatskega predstavnika Socialistične federativne republike Jugoslavije v Trstu sta pozdravila deželni predsednik Slovenske skupnosti Marjan Terpin in deželni tajnik Ivo Jevnikar. Slednji je podrobno poročal o trenutnem stanju slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini, omenil predvsem prizadevanja za doseg globalnega zaščitnega zakona, zavzemanje za dobrososedske odnose med Italijo in Jugoslavijo, prizadevanja za okrepitev sodelovanja med obema državama na vseh ravneh ter na koncu naglasil, da takšni inci-

denti, kot je bil tisti, ki se je pripetil 19. novembra na morju pred Piranom, ne koristijo, temveč celo škodujejo dobrososedskim odnosom in negativno vplivajo tudi na prizadevanja slovenske narodne manjšine za doseg njenih osnovnih pravic.

Novi jugoslovanski generalni konzul je izrazil zadovoljstvo, da se je lahko sestal s predstavniki Slovenske skupnosti, katerim je zagotovil, da zanimanje jugoslovanske vlade za probleme slovenske manjšine v Italiji predstavlja sestavni del njene zunanje politike. V tej zvezi je generalni konzul tudi zavrnil izvajanja, ki so se pojavila v zagrebškem Vjesniku in dejal, da je Slovenska skupnost povsem upravičeno protestirala proti takšnemu tolmačenju boja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji za doseg temeljnih in življenjskih pravic.

VELESILI V ŽENEVI

V Ženevi so se pred dnevi končali ameriško-sovjetski pogovori o problemih razorožitve. Sestanek je bil nekako vmesnega značaja med prekinitvijo pravih pogajanj in med pričakovanjem novih, ki se bodo obnovila 15. januarja. Improvizacija je imela namen, zapolniti časovni presledek in ohranjati stik med velesilama. Potek sestanka je bil podoben dosedanjim formalnim: tri ločene delovne skupine so obravnavale strateško orožje, rakete na srednji dolet in vesoljsko orožje.

Vodja ameriške delegacije, Kampelman, je te vmesne pogovore označil v bistvu pozitivno: četudi niso prinesli bistvenih novosti, so vsaj dali možnost za analizo stičnih in spornih točk, v pričakovanju, da bodo januarski obnovljeni pogovori plodnejši. Načelnik sovjetske delegacije Karpov pa je bil bolj molčeč. Dejal je, da so ga sobesedniki razočarali, češ da Washington nekako pozablja na dosežke vrha v Reykjaviku, namesto da bi jih skušal razvijati in krepiti. Kot rečeno, se bodo prava ženevska pogajanja med velesilama obnovila sredi prihodnjega meseca.

NOV LITVANSKI ŠKOF

V litvanskem glavnem mestu Kovnu je bil v nedeljo, 7. t. m., posvečen za škofa msgr. Mikelevicius, pomočnik nadškofa Povilonisa, apostolskega administratorja v Litvi. Vest je objavila tudi sovjetska agencija TASS. Že dan prej je papež Janez Pavel II. naslovil poslanico na litvanske katoličane. V poslanici se papež ljubeče obrača na litvanske katoličane in jih poziva, naj bodo še dalje pričevalci Kristusove Cerkve, kot so bili njihovi predniki skozi dolga stoletja.

Medtem je neki portugalski list objavil vest, da so portugalski škofje povabili papeža, naj bi se prihodnje leto udeležil svečanosti ob 70. obletnici Marijinega prikazovanja v Fatimi. List zagotavlja, da bo papež po vsej verjetnosti to vabilo sprejel.

ŽRTVE SPOPADOV V JUŽNEM JEMENU

Južni Jemen, ki je edina arabska država z marksističnim režimom, je objavil podatke o številu mrtvih v 12 dneh januarja, ko so bili spopadi med dvema strujama socialistične stranke na oblasti.

Uradno pravijo, da je bilo ubitih 4.230 pripadnikov socialistične stranke. Neuradno pa se govori celo o 10.000 mrtvih.

V Adenu so 2. decembra pričeli s procesom proti pristašem odstavljenega predsednika Ali Nasserja Mohameda. Mohamed je pobegnil v tujino. 94 obtožencev je v zaporu in 47 jih je na begu.

Šolske reforme in študentski protesti

V zadnjih dneh spremljamo hude novice, ki prihajajo iz Francije, o študentovskih protestih in demonstracijah, med katerimi je neki študent izgubil življenje, veliko pa je bilo ranjenih. Reforma francoske univerze je namreč vzbudila pri študentih strah, da bi država močno prizadela nekatere sloje študirajoče mladine in da so reforme, ki naj bi jih izvedli v znamenju novih izobraževalnih potreb in kvalitete, v bistvu nazadovanje, kajti bi okrnile pravico do izobrazbe.

Tudi v Italiji se v teh dneh sliši veliko grenkih besed na račun šole in še posebej na račun ministrice Falcucci, ki je v teh dneh v središču polemik, čeprav je vlada poudarila dejstvo, da so sklepi o šoli sprejeti v soglasju vseh političnih sil. Priredili so protestne manifestacije in zborovanja, veliko se piše in polemizira, velikokrat ne da bi hoteli priznati stvarne potrebe in probleme šole in izobraževanja.

Letošnje šolsko leto se je pravzaprav začelo v znamenju šolskih reform, kontestacij, študentovskih stavk, običajnih problemov šolnikov. Vsi se zavedamo, da potrebuje italijanski šolski sistem določene spremembe, določenih novosti, ki naj bi približale pouk življenjskim, izobraževalnim potrebam sodobne, z vrtoglavo hitrostjo spreminjajoče se družbe. V to smer gredo, kar smo zvedeli iz tiska in poročil, predlogi šolske reforme dveletke na višji srednji šoli.

Vendar pogledjmo na našo šolo. V zadnjih tednih smo lahko brali ali sledili nekaterim dogodkom, o katerih je prav, da spregovorimo nekaj misli. Prišlo je namreč do dijaških stavk. Sprožile so vrsto dogodkov, besed in člankov, ki odražajo stanje, v katerem smo. Opozoriti namreč moramo, in tega se vsi zavedamo, da se različne potrebe slovenske šole, odražajo tudi v razlikah med dijaki. Na naših šolah dijaštvo stremi za neko enotno nastopanje, pri katerem pa nekaj očitno šepa, kajti zgleda, da nimajo smisla za pluralistično delo. Ob vsem tem je velika večina brezbrizna za politiko, češ da instrumentalizira, vendar to isto dijaštvo, čeprav se ne strinja z mnenji, predlogi in odločitvami koordinacijskega odbora dijaškega gibanja, ni dovolj samozavestno in odločno (razen nekaj častnih izjem), da bi sami odločali po svoji pameti in vesti. Vprašanje je tudi, kaj častnih izjem, da bi samo odločalo po bor dijaškega gibanja, ki ga sestavlja skupina idealistov in navdušencev, kajti preveč demagoška se nam zdi trditev, ki so

jo zapisali v 1. številki svojega glasila Je bomba na šoli, da hočejo »nasprotovati, rušiti in graditi novo«. Za temi, za njihova leta naravnimi nameni, namreč ni jasno, kateri so konkretni cilji in katere so metode za doseg te ciljev, kajti dogodki kažejo, da si v samem dijaškem gibanju niso na jasnem, kaj hočejo doseči. Razlogi, zaradi katerih so oklicali stavke in celo enodnevno zasedbo poklicnega zavoda, na katerem je tudi oddelek za geometre in nekateri razredi trgovskega zavoda, so se namreč pokazali za premalo utemeljene. Pobudniki stavke, tako zgleda, niso hoteli poslušati svojih sovrstnikov in sošolcev, ki so jih opozarjali na nevzdržnost in neutemeljenost nekaterih tez, stavke, kljub utemeljitvi nekaterih ukrepov so bile vseeno izvršene.

Ko človek prebira utemeljitve stavk našega dijaštva v letošnjem letu, se zave, da pravzaprav vse šepajo. To ugotavljamo z iskrenim obžalovanjem, kajti prepričani smo bili, da ne stavkajo le zato, da bi se izognili šolskim dolžnostim.

Zanimivo je tudi ugotavljati, da celo nekateri starši, in celo nekateri predsedniki zavodskega sveta, ne poznajo, ali nočejo poznati, pravil šolskega upravljanja, saj lahko odločilno prispevajo k reševanju problemov, ker lahko sami skličejo zavodski svet, in mu določijo dnevni red.

Geslo stavkajočih je v bistvu dosega »kvalitete«. To je gotovo cilj, ki si ga želimo vsi. Zahteve po prostorih, ki bi odgovarjali potrebam sodobnega pouka, so torej upravičene. Vendar v tem smislu moramo priznati, da je naša šola tudi letos uspela dobiti zagotovila s strani pristojnih oblasti, t.j. pokrajine, da bodo v najkrajšem času, verjetno že januarja začeli z obnovo dodatnih prostorov v stavbi, kjer je danes poklicni zavod in se bo torej rešil tudi problem specifičnih učilnic in razredov. Problemov, drugačnih, konkretnih pa je nič koliko. Priznavajo jih vsi s profesorji in ravnatelji vred, kot tudi dijaki in njihovi starši. Naj omenimo samo problem šolskih knjig, še posebej onih za strokovne predmete, a žal šepa tudi ureditev svobodne in proste prodaje tistih šolskih knjig, ki so na razpolago, tudi za ljudi, ki so izven šole.

Ves šolski sistem torej čaka neke prenovе v smeri kvalitete. Vtis, ki ga imamo ob dogodkih na naših šolah, še jasneje pa ob dogodkih v vsedržavnem merilu, je, da so dijaki in študentje precej naivno naselili na neko politično instrumentalizacijo, ki so mu konkretni problemi šole pravzaprav le pretveza, da vplivajo na največjo udarno moč vseh časov, na mladino. V nujni potrebi, da se končno rešijo problemi šole, ki naj res ustreza potrebam sodobnega časa, pa bi morali biti predlogi tistih, ki hočejo »graditi novo«, vsaj stvarni in utemeljeni.

M. T.

—o—

Pomembno zasedanje v Zagrebu

V petek, 12. t. m., se bodo sestali v Zagrebu predsedniki dežel, ki sestavljajo delovno skupnost Alpe - Jadran. Ob tej priložnosti bo predsednik hrvatske vlade Antun Milović predal posle časasnega predsednika koroškemu deželnemu glavarju Leopoldu Wagnerju.

Predsedniki bodo izkoristili priložnost za široko izmenjavo mnenj o številnih problemih, ki zanimajo celotno območje Alpe-

Jadran. Gre med drugim za cestne, železniške in letalske zveze, za probleme, ki se tičejo nadaljnjega razvoja turizma, za vprašanja zaščite narave in za pomembne probleme socialne narave.

Deželo Furlanijo Julijsko krajino bo zastopal predsednik Biasutti, ki bo tako imel prvi stik s predstavniki oblasti v sosedni republiki po hudem incidentu na morju med Piranom in Savudrijo.

V Beogradu so se prekinili pogovori za sklenitev novega trgovskega dogovora med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo.

40-LETNICA PEVSKEGA ZBORA PRI NOVEM SVETEM ANTONU

Pri slovenski službi božji pri Novem svetem Antonu v Trstu so se v nedeljo, 7. t.m., spomnili 40-letnice obnove cerkvenega pevskega zbora, ki je v času med obema vojnama zaradi fašistične diktature bil prisiljen prenehati z delovanjem. Sveta maša je bila zato še posebno slovesna s so-maševanjem, pri katerem je sodeloval poleg msgr. dr. Jožeta Prešerna še doma-či župnik g. Cividin. Oba sta zboru čestitala za lepi jubilej, župnik se je oglašil v slovenščini v imenu italijanskega dela žup-nijske skupnosti, zlasti še v imenu mladih, ki brez predsodkov drugače gledajo na so-žitje s Slovenci. Poudaril je tudi, da petje ne predstavlja samo pristne molitve, tem-več je tudi bogat izraz kulturne tradicije ljudstva.

Ob tej priložnosti je zbor poskrbel tudi za lično publikacijo, ki prikazuje zgodo-vinsko potrjeno prisotnost slovenskih ver-nikov pri Novem svetem Antonu. Zbrani in obrazloženi so nekateri dokumenti, ki pričajo o prisotnosti slovenskega prebival-stva v mestu in v njeni Cerkvi že od leta 1771 dalje. Drugi del publikacije posreduje podatke o zborovskem petju pri Novem svetem Antonu od leta 1873, ko je bila pr-vič dokumentirana njegova prisotnost. Po-sebna pozornost je posvečena prvemu po-vojnemu dirigentu Ludviku Klakočercu, ki je pred kratkim umrl v Avstraliji. Zbor zdaj vodi Edi Race.

Popoldne je bil v kapeli v ul. Risorta blagoslov, po njem pa v dvorani jubilejni koncert. Zboru so ob jubileju čestitali prof. Zorko Harej v imenu Zveze cerkve-nih pevskih zborov na Tržaškem, sklada-telj Ubald Vrabec, predsednica Sveta slo-venskih organizacij Marija Ferletič in drugi.

—o—

30-LETNO GLASBENO DELO IGNACIJA OTE

V zamejstvu in v Sloveniji je Ignacij Ota eden najbolj znanih kulturnih delav-cev, ki se ukvarja predvsem z zborovskim petjem. Poznamo ga kot referenta za glas-bo pri SKGZ, profesorja pri Glasbeni Ma-tici in pevovodjo MPZ »Valentin Vodnik« iz Doline.

V počastitev 30-letnega dela z dolinskim zborom so mu Dolinčani pripravili sloves-nost, ki bo v soboto, 13. decembra, ob 20.30 v boljunškem gledališču France Prešeren. K lepemu jubileju mu čestita tudi naš list.

Slovenska skupnost v Trstu o trenutnem političnem položaju

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu je na svoji seji 4. decembra obravna-val posledice mejnega incidenta v Tržaš-škem zalivu. Potrdil je svoje globoko ob-žalovanje nad dogodkom, obsodbo strelja-nja na meji in željo, da bi se v prihodnje preprečili taki incidenti ter da bi se vsa odprta vprašanja med Italijo in Jugosla-vijo pozitivno in hitro rešila.

Med odprtimi vprašanji je tudi global-na zaščita Slovencev, ki je za Italijo med-narodna in notranja ustavna obveznost. Za-to Ssk obsoja vsa številna stališča in do-godke tako na uradni ravni kot v javnosti, ki dejansko zlorabljajo smrt gradeškega ribiča za nastopanje proti slovenski manj-šini, proti sožitju na našem področju in proti prijateljstvu med Italijo in Jugosla-vijo.

V luči negativnih posledic incidenta za slovensko manjšino je pokrajinski svet Slovenske skupnosti razpravljal tudi o vsebini članka, ki ga je dne 3. decembra

objavil zagrebški Vjesnik, glasilo Socia-listične zveze delovnega ljudstva Hrvaške. Pokrajinski svet je z ogorčenjem ugotovil, da omenjeno glasilo nesprejemljivo piše o boju slovenske narodne manjšine v Italiji za priznanje osnovnih pravic, se pravi o boju za preživetje. Slovenska skupnost na-glaša, da ne zahteva nobenih privilegijev ali celo neosnovanih pravic, temveč le od-ločno in vztrajno zahteva, naj Italija izpol-ni določila lastne ustave in spoštuje med-narodno sprejete obveznosti. Pokrajinski svet odločno protestira proti takim za slo-vensko manjšino žaljivim izvajanjem urad-nega glasila množične politične organiza-cije v Socialistični republiki Hrvaški in izraža prepričanje, da pristojne jugoslo-vanske oblasti niso spremenile svojih temeljnih smernic in svojega osnovnega sta-lišča do položaja Slovencev v Italiji, ki ga je mednarodnopravno izoblikovala tudi Ju-goslavija s svojimi sporazumi in dogovori z Italijo.

Simpatična pobuda openske Hranilnice za upokojece

Hranilnica in posojilnica z Opčin je pri-redila v četrtek, 27. novembra, avtobusni izlet v zapadno Furlanijo, katerega so se lahko udeležili upokojece, ki prejema-jo svojo pokojnino po hranilnici, oziroma nji-hovi družinski člani.

Zanimanje za izlet je bilo razvidno že ob samem vpisovanju: v pičli pol uri sta bila polno zasedena oba avtobusa, ki jih je Hranilnica dala na razpolago.

Udeleženci — teh je bilo 105 — so si zjutraj pod strokovnim vodstvom ogledali Spilimbergo: posebno zanimiv je bil obisk gradu, katedrale in mozaične šole.

Za kosilo je bilo poskrbljeno v kraju Mezzomonte nad vasjo Polcenigo. Restav-racija se nahaja na posebno slikoviti točki, od koder se lep razgled odpira na vso zapadno Furlanijo.

Udeležence je pri kosilu pozdravil v imenu Upravnega Odbora hranilnice njen podpredsednik Karlo Guštin. Upokojeccem se je zahvalil za zaupanje, ki ga v tolikem številu izkazujejo Hranilnici. Podčrtal je tudi potrebo in pomembnost podobnih po-bud, ki konkretno krepijo stike med hra-

nilnico in njenimi klienti, med katerimi je veliko tudi članov hranilnice.

Po kosilu se je med udeleženci ustva-rila prijetna družabnost, kar je organiza-torja prisililo, da je zavlekel povratek poz-no v večer. Poskrbljeno je bilo tudi za glasbo, tako da je velika večina udeležen-cev tudi veselo zaplesala.

V okviru družabnosti so se vsi udele-žili srečolova, katerega izkupiček so nato namenili v dobrodelne namene Sklada Mit-ja Čuk.

Veselo razpoloženje je v avtobusih vla-dalo tudi ob povratku. Splošno je bila iz-ražena zahvala Hranilnici za prijetno pre-senečenje in tudi upanje, da bi v prihodnje organizirala še kaj podobnega.

—o—

MINISTER ZA OKOLJE NA OBISKU PRI NAS

V torek, 9. t.m., je bil na obisku na Tržaškem minister za okolje De Lorenzo. Predstavniki deželni in pokrajinskih ob-lasti ter Avtonomne letovišarske ustano-ve za Trst in obalo so ga sprejeli na ron-škem letališču. Po prvem srečanju se je od-pravil do Štivanja, kjer ga je ob izvirih Ti-mave pričakal devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar. Tu so izvedenci seznanili ministra z načrti za ovrednotenje pod-ročja okrog izvirov Timave in stare cerkve v Štivanu, kjer naj bi pripravili naravni park, ki bi bil posebno zanimiv zaradi vod-nih ptic in drugih zgodovinskih zanimivo-sti. Minister si je po tem srečanju ogledal tudi Laboratorij za morsko biologijo pri Križu, ki je eden redkih podobnih labora-torijev v Italiji. Tu se je srečal s tržaškim županom Staffierijem in se seznanil s tež-kimi, predvsem finančnimi problemi te u-stanove.

Umrl je učitelj Boris Zafran

Med šolniki na Tržaškem se je prejšnji teden naglo razširila vest, da je iznenada umrl učitelj Boris Zafran. Bilo mu je 58 let. Pokojnik se je rodil v Ricmanjih, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo. Po vojni je obiskoval slovensko učiteljsko, kjer je leta 1951 maturiral. Njegovo prvo službe-no mesto je bilo na Plavjah, ki so tedaj bile v Coni A Tržaškega ozemlja, nato pa je do upokojitve služboval v Bregu. Bil je priljubljen učitelj, lepe in elegantne po-stave ter mirnega in prikupnega značaja.

Kako je bil pokojnik znan in priljub-ljen, je dokazala njegova zadnja pot v so-boto, 6. t.m. Obred je v cerkvi v Ricma-njih opravil domači župnik dr. Angel Ko-smač, ob odprtem grobu pa sta se od po-kojnika poslovila Miran Kuret in stanov-ski kolega, učitelj Evgen Dobrila, pevski zbor Kulturnega društva »Slavec« pa je pod vodstvom Vladimira Švare zapel ne-kaj žalostink.

Gospe vdovi, otrokom in drugim sorod-nikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

DOSTOJEN ZAKLJUČEK NIZA PREDAVANJ O NADŠKOFU SEDEJU

Niz predavanj o nadškofu Frančišku B. Sedeju se je povsem upravičeno končal v Števerjanu, se pravi kraju, ki je posebej tesno povezan s pokojnim goriškim nadškofom. Tu je namreč mnoga leta župnikoval njegov nečak Ciril, na vaškem trgu pa stoji lepa stavba, poimenovana po Frančišku Borgiji Sedeju.

Prav v tem domu je bila v nedeljo, 7. t.m., zadnja prireditev v okviru ciklusa predavanj, ki so se začela 6. novembra v Katoliškem domu v Gorici, kjer so se nato zvrstila predavanja Tomaža Simčiča, Jožeta Pirjevca, Miroslava Brajnika Saksida, Lojzke Bratuž, Milice Kacin Wohinz in Milosa Ribara.

V nedeljo, 7. t.m., je pred lepim številom poslušalcev najprej nastopil mešani pevski zbor iz Števerjana, ki je pod vodstvom Tomaža Tozona naravnost mojstrsko zapel nekaj pesmi, med njimi znano in mogočno »Nazaj v planinski raj«. Sledilo je predavanje Andreja Sedeja, ki je pranečak nekdanjega goriškega nadpastirja. Orisal je duhovniški lik obeh Sedejev, nadškofa in števerjanskega župnika Cirila. Zatem je prof. Tomaž Pavšič s pomočjo diapozitivov prikazal Cerkljansko, se pravi tisto slikovito deželico, od koder prihaja Sedejev rod.

Bil je res dostojen zaključek niza predavanj, posvečenim nadškofu Sedeju, njegovi dobi in podobi, ki so ga priredili Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici, SKPD Mirko Filej iz Gorice in SKPD F.B. Sedej v Števerjanu.

PONAVLJALI BODO »JEFTEJEVO PRISEGO«

Gregorčičevi proslavi v goriškem deželnem avditoriju je dala posebni pečat izvedba »Jeftejeve prisege«, kantate za orkester, soliste in zbor, p. Hugolina Sattnerja.

Peli so jo združeni zbori »L. Bratuž«, »M. Filej« in »Hrast« iz Doberdoba ter solisti in orkester, ki jih je vodil Hilarij Lavrenčič. Zveza slovenske katoliške prosvete je dala pobudo za ponovitev tega zanimivega glasbenega dela. Ponavljali jo bodo v goriški stolnici v nedeljo, 14. decembra, ob 20.30.

Pomembno srečanje Benečanov v Belgiji

Zveza slovenskih izseljencev iz Furlanije Julijske krajine je od 5. do 7. decembra priredila srečanje benečanskih izseljencev, ki je pomembno za prenovo in uspešnejše delovanje Zveze in izseljeniških društev in družin.

Srečanje se je začelo v belgijskem kraju Sambreville, kjer je prišlo do podpisa dogovora o pobratenju med to občino in Gorsko skupnostjo Nadiških dolin. Ob prisotnosti tamkajšnjih oblasti in predstavnikov iz dežele Furlanije Julijske krajine in izseljeniških organizacij je bila torej potrjena tesna zveza med izseljenci in njihovo domovino ter temi rudarskimi kraji, kamor so se naši ljudje izseljevali.

Za delovanje Zveze slovenskih izseljencev je posebnega pomena zborovanje, ki so ga priredili v soboto, 6. t.m., ko so se srečali predstavniki vseh evropskih sekcij Zveze. Ta ima svoja zastopništva v Stuttgartu, Zürichu, Luganu, Limburgu, Liegeu, Bruslju in Taminesu. Zborovanje je bilo namenjeno boljši organizaciji dela, usklajevanju pobud in potreb, v tem smislu se bo tudi poenotilo delo teh izseljeniških organizacij. Na dan so prišla tudi vprašanja o delovanju in možnostih, ki jih ima osrednja, čedajska Zveza, ki tudi nujno kliče po povečanju struktur in delovnih zmoglostih. V tem smislu so prisotni izglasovali dve resoluciji, ki jih naslavlja na SKGZ in na urade Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki naj bi posvečali še večjo skrb problemom in potrebam izseljencev.

Večer se je nadaljeval v Taminesu, kjer so izseljenci poskrbeli za živahno in pestro prireditev. Podobno kulturno-zabavno veselico so pripravili tudi v nedeljo v Liegeu, kjer se je zaključilo to pomembno kulturno-socialno srečanje izseljeniških strokovnjakov iz tukajšnje dežele z izse-

ljenci, ki živijo in delajo v Belgiji, a tudi v drugih evropskih državah. Zvezi slovenskih izseljencev voščimo, da bi kar najbolje mogla delati za občo korist vseh naših ljudi, ki živijo na tujem.

—o—

IZVOLILI SO ČLANE ŠOLSKE KOMISIJE

V ponedeljek, 1. decembra, so bile na ravnateljstvih in didaktičnih ravnateljstvih volitve v Deželno šolsko komisijo za vprašanja slovenske šole. Deželni šolski urad je sporočil, da so novi člani deželne komisije: Miroslava Brajnik Saksida (predstavniki didaktičnih ravnateljstev), Aldo Stefančič (ravnatelj nižje srednje šole), Majda Sfiligoj Corsi (ravnatelj višje srednje šole), Stanka Sosič Čuk (učiteljica), Leopold Devetak (profesor na nižji srednji šoli) in Samo Pahor (profesor na višji srednji šoli).

Intart '86 v Vidmu

Dne 5. t.m. so v galeriji Furlanskega središča plastične umetnosti v Vidmu odprli likovno razstavo Intart 86, ki je imela najprej velik uspeh v Ljubljani in nato v Celovcu na Koroškem. Razstavljena so dela kakih 40 likovnih umetnikov iz celotne dežele Furlanije Julijske krajine. Že prvo razstavo v Ljubljani si je ogledalo veliko ljubiteljev likovne umetnosti, kar se je nato ponovilo v Celovcu.

Predsednik Furlanskega središča za plastično umetnost, bivši poslanec Marangone je na otvoritvi potrdil veljavnost pobude, medtem ko je uradni govornik, deželni odbornik Barnaba opozoril na velik pomen, ki ga ima kultura pri navezovanju prijateljskih stikov in utrjevanju prijateljstva med narodi, kar prihaja zlasti do izraza v trenutkih, ko se prijateljstvo začne krhati.

Na otvoritveni slovesnosti razstave Intart 86 je bil prisoten tudi predsednik deželne vlade Biasutti, kar je še posebej pomembno glede na bojkot, ki ga je bil napovedal skupnim manifestacijam in celo delovnim srečanjem v sosedni Sloveniji po znanem incidentu na morju pred Piranom. Otvoritev razstave Intart 86 zato lahko smatramo tudi za dokaz, kako se ponovno začnajo urejati odnosi med Furlanijo Julijsko krajino in sosedno Slovenijo ter Jugoslavijo.

—o—

ALBANSKA MANJŠINA V ITALIJI

Predsednik Zveze za zaščito albanske manjšine v Italiji Mario Brunetti, je naslovil brzojavko na predsednico poslanske zbornice Nilde Iotti, s katero protestira, ker je poslanska zbornica ponovno odložila razpravo o zakonskem predlogu za zaščito jezikovnih manjšin. Predsednik Brunetti ugotavlja, da so voditelji demokratičnih poslanskih skupin dejansko klonili pred zahtevami misovske skupine, ki očitno hoče, da bi se priznanje pravic etničnih manjšin odložilo za nedoločen čas. Podpisnik brzojavke hkrati zahteva, naj voditelji poslanskih skupin čimprej sprejmejo predstavnike albanske manjšine v Italiji.

Veseli živžav male Cecilijanke

Kot je že dolgoletna navada, se je tudi letos, na praznik Brezmadežne, 8. t.m., Katoliški dom v Gorici napolnil z mamicami in očki, tetami in strici, babicami in dedki, da bi prisluhnili petju svojih otrok.

Mala Cecilijanka, ki je namenjena otroškim zborom, je namreč pomemben kulturni dogodek. Letos so nastopili zbori iz Štandreža, Krmina-Plešivega, Rupe-Peči, Števerjana, Sovodenj, zbor Kekec in zbori iz Podgore, Ločnika, Gradiškute, Šempolaja in Doberdoba. Govor je imela priznana pevka, gospa Nadja Fabris-Špacapan.

Popolnoma odveč je, da opozarjamo na pomen, ki ga ima otroško in mladinsko petje pri nas. Če smo lahko pred nekaj tedni zapisali, da je Cecilijanka (odraslih zborov) šla v smer kvalitete, smo to lahko storili, ker so se v sedanje zборе vključili

mladi, ki so svojo osnovno pevsko in glasbeno kulturo dobili v otroških zborih, pri katerih so sodelovali. Ko torej govorimo o sedanjem petju otrok in mladine, moramo torej potrditi pomen te zborovske dejavnosti. Glede na uspehe nekaterih zborov pa bi upravičeno smeli pričakovati, da bomo v kratkem dobili otroški zbor s temeljito glasbeno in vokalno izobrazbo, ki si bo lahko privoščil tudi drugačno mladinsko zborovsko literaturo. Potrebno bo vložiti še veliko dela, je pa to trud, ki se bo gotovo obrestoval, škoda je namreč, da ne moremo poslušati v izvedbi naših zborov tistih del, ki so pač pisani na zahtevnejšem nivoju. Tudi zato je nujno, da se otroškim zborom posvečajo le strokovno kar najboljše pripravljene zborovodje, saj je to delo težko in odgovorno.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dragocen knjižni dar Goriške Mohorjeve družbe

Knjige Goriške Mohorjeve družbe so v teh dneh spet med nami. Leto je naokoli in tradicija Mohorjevega koledarja se je tudi letos obnovila. Koledar in knjige, ki izidejo ob tej priložnosti, so namreč del tiste slovenske kulturne tradicije, za katero smemo trditi, da je ena narodovih kulturnih navad. Ob tem seveda nastane vprašanje, kakšen odnos ima naše ljudstvo do te in drugih podobnih navad. Statistike nam kažejo, da Slovenci na splošno vedno manj beremo in to se pozna tudi v zamejstvu, kjer so

Naj začnemo kar pri koledarju za leto 1987. Kot je to navada, je sestavljen iz koledarskega dela, ki je letos tudi zanimivo likovno opremljen z ilustracijami Edija Zerjale, in drugim delom, ki je kot običajno zbornik številnih zanimivih in aktualnih člankov in prispevkov raznih avtorjev. V njem namreč beremo nekaj zanimivih zgodovinskih študij, veliko pa je zapisov iz življenja Cerkve in naše slovenske zamejske skupnosti. Nekaj strani namenja Koledar spominu raznih, v lanskem letu umrlih osebnosti, nekaterim obletnicam, itd. Ob sicer potrebnih zapisih iz kulturnega in političnega življenja v lanskem letu pa bi si želeli le še enega ali dva tehtnejša sestavka, da bi poplemenitila to že tako zanimivo in pestro publikacijo.

Vso pozornost slovenskega prostora, še posebej pa zgodovinarjev, zasluži knjiga o Jakobu Ukmarju. Napisal jo je mladi zgodovinar Tomaž Simčič. Kot beremo v uvodni besedi, ki je izpod peresa pisatelja Alojza Rebule, gre za predelavo Simčičeve diplomske naloge. Dejstvo, da je knjiga izšla na 250 straneh, nam dokazuje, da je Tomaž Simčič res bistveno razširil to svoje delo. Kdor bo knjigo prebral, in priporočamo jo vsakomur, bo pa lahko sam ugotovil, da gre za publikacijo z izredno bogato bibliografijo. Avtor je namreč črpal svoje podatke iz arhivskih virov, tudi iz samega Ukmarjevega arhiva, ki je izredno zanimiv arhivski fond, iz številnih časopisnih virov in druge literature. Človek si tako ustvari ne samo podobo velikega Slovenca Jakoba Ukmarja, ampak tudi mnenje o času, v katerem je Ukmar živel in delal. Mogoče se zdi, da je to bilo »včeraj« in da nam knjiga ne pove nič novega, a ni tako. Še posebej o dogodkih na začetku tega stoletja vse premalo pišemo in vemo, da sploh ne omenimo časa med obema vojnama, vojno obdobje in zanimive dogodke po njej. S to knjigo je Goriška Mohorjeva družba, podobno kot s Klinčev »Primorska duhovščina pod fašizmom« znova prispevala pomembno delo k boljšemu poznanju naše polpretekke dobe.

Tretja knjiga letošnje knjižne zbirke je roman tržaške pisateljice Stefe Strojnikove. Uvod-

daljce na 7. strani

Posmrtna slava

Veliki slovenski arhitekt Jože Plečnik doživlja malodane trideset let po svoji smrti zapoznelo, a zato nič manj zaslužno priznanje. Za njegovo posmrtno slavo, ki je presegla meje ožje domovine in doživlja evropsko ter svetovno odmevnost, sta hkrati z drugimi poskrbela tudi dva tržaška arhitekta Podrecca in Pozzetto. Prvi je bil soavtor pariške razstave o Plečniku, drugi pa pisec strokovno izjemno pronicljive knjige o utemeljitelju sodobne slovenske arhitekture, ki je v svojih najbolj značilnih delih združil kvaliteto klasičnih form in njihove plastične vrednote, izraznost gradiva in izreden ambientalni posluš, ki je upošteval tudi lokalne značilnosti.

Plečnikova renesansa je zmagoslavje umetniške kvalitete nad topoumno miselnostjo, ki vrednoti umetniške stvaritve, pa naj gre za zgradbe, knjige, slike ali glasbena dela, z merili, podrejenim trenutnim zahtevam časa. Ob številnih člankih, reportažah, televizijskih filmih, razstavah, posvečenih Jožetu Plečniku, sem se spomnil časa, ko je bil ta veliki mojster oblike in okusa zapostavljen v svoji domovini. V študentovskih letih sem imel prijatelja, ki je študiral arhitekturo. V Plečnikovem razredu so običajni samo tisti učenci, ki jih predstojniki drugih, bolj imenitnih razredov, niso hoteli sprejeti v svoje varstvo. Tudi moj prijatelj je veljal za manj talentiranega, zato je pač končal v Plečnikovem razredu. Danes je zelo znan arhitekt v Svici, kjer ima svoj atelje. Od njega sem izvedel, da je bil med redkimi, ki so se udeležili v petdesetih letih slovesne promocije na dunajski univerzi, ko je bil podeljen Plečniku častni doktorat. Stari mojster se zavoljo bolezni ni mogel udeležiti slavnostne podelitve, moj prijatelj pa se je po naključju prav takrat mudil na Dunaju. O tem dogodku so slovenski časopisi poročali veliko bolj skopo, kot poročajo dandanes, ko je zaradi pariškega uspeha postal Plečnik čislán tudi na Slovenskem, kjer umetnikom ni bilo nikoli postla- z rožicami. Znani so primeri iz zgodovine, Cankar, Prešeren, pa tudi dandanes bi jih lahko nekaj našli, saj so Kocbek in Gradnik, če omenimo le ta dva, šele po smrti doživela slavo, ki jima po pravici gre.

Ž. P.

Posvečenje Simonu Gregorčiču.

POSVEČENJE

SIMONU GREGORČIČU.

Odlomek.

Ta odlomek objavljamo ob 80-letnici Gregorčičeve smrti. Obletnica je globoko odjeknila po vsej Primorski in okrepila kulturne vezi med slovenskim prebivalstvom Primorske. Ur.

Pred dvajsetimi leti, v onem zdavnem, tako lepem času, ko se je rodila nova slovenska pesem, ta sijajna pesem Kettejeva, Murnova in Župančičeva, smo vsi, ki smo stali ob zibelki, napravili smrten greh. Naše mlade oči so zamaknjene strmele v prihodnost; naše prešerno upanje je s širokim zamahom zavrglo preteklost; pa ni zavrglo samo njenih zmot, temveč tudi vse njene večne lepote. Če bi otroci ravnali njivo, bi trebili ljuliko, obenem gazili pšenico. Tako smo zatajili Simona Gregorčiča, pevca po milosti božji.

Usmili se, človek, svoje mladosti, odpusti ji vse! Tudi vse krivičnosti ji odpusti, zakaj še tiste so rodile žlahtne sadove!

Ivan Cankar

Ta odlomek je priobčil pisatelj brat, mons. Karlo Cankar v Cankarjevi številki »Doma in sveta«, 1920. Našel ga je med rokopisno zapuščino, kot začetek »literarno-kritične študije o moderni struji v slovenski literaturi«. Nadaljevanja ni, vsekakor so te vrste Cankarjevega peresa preznačilne za razmerje slov. moderne do »goriškega slavca« in jih »Jadranski almanah« ni smel prezreti. — Op. ur.

knjižne naklade že tako sorazmerno nizke. Tudi zato moramo ob izidu letošnjih knjig Goriške Mohorjeve družbe še posebej poudariti kvaliteto njenih izdaj. Gre za dejstvo, ki temelji na po- žrtvovalnem delu številnih sodelavcev, ki seveda ne gledajo na osebni dobiček, ampak na končni cilj, se pravi na izid dobrih, zanimivih, tehničnih knjig.

Ta cilj letošnje goriške mohorjeveke v celoti izpolnjujejo. Ze v eni prejšnjih številki smo jih napovedovali, prav pa se nam zdi, da jih na kratko še enkrat predstavimo, saj je prav, da jih priporočimo kar se da širokemu krogu bralcev.

Pravljice Tončke Curk - Miklavžev dar slovenskim otrokom

Zadnje dneve novembra, v četrtek, 27., so v Gorici predstavili knjižico Pravljic, ki jih je napisala tržaška pisateljica Tončka Curk. Izšle so v založbi Pastirčka in Mavrice in bodo zato imele širok krog bralcev. Pravljice so izšle kot osma publikacija Pastirčka, predstavil pa jih je časnikar Saša Martelanc, ki se je navezal na vse tisto, kar je Tončka Curk napisala za otroke in odrasle, poudaril pa je tudi njeno sodelovanje pri tržaški radijski postaji.

Prisotnim je nekaj odlomkov pravljic prebral Franko Zerjal, o tem, kako so nastale, pa je povedala sama pisateljica.

Tokrat je izšel izbor petih pravljic; če bodo imele uspeh pri bralcih, pa bodo v kratkem iz-

šle še ostale. K zanimivosti in privlačnosti knjižice prispevajo tudi lepe ilustracije in oprema Danile Komjanc. Dobili smo torej knjižico, ki je izšla kot nalašč v času obiska sv. Miklavža oziroma božičnih praznikov. Vsak otrok, a tudi odrasla oseba, jih bo rada vzela v roke in jih prebrala saj tako mali kot odrasli včasih potrebujemo podobno branje o vilah in palčkih, kraljih in kraljčinah, da se ponovno približamo tistemu svetu domišljije in radosti, ki ga vsakdanje življenje mori in duši, a je potrebno, da lažje premoščamo vsakodnevne dolžnosti in opravila.

Pozdravljamo zato to novo knjižico in obenem izrekamo priznanje avtorici ter Pastirčku in Mavrici, ki sta te Pravljice izdala.

DRAGOCEN KNJIŽNI DAR GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

■ nadaljevanje s 6. strani

no besedo je prispevala Ester Sferco. Roman je eden redkih del v slovenski književnosti, ki govori o meščanskem življenju in slovenskih ljudeh v Trstu. Zgodbe ne mislimo izdajati, da ne bi pokvarili užitka, ki ga boste gotovo imeli ob branju tega sicer nezahtevnega, a zanimivega romana. Stefi Strojnikovi je uspelo poustvariti verno podobo življenja Slovencev srednjih slojev v Trstu na začetku tega stoletja. Že zaradi tega knjiga zasluži, da jo preberemo in se ob njej zamislimo.

Kot zadnjo publikacijo Goriške Mohorjeve družbe navajamo izid 12. snopiča Primorskega slovenskega biografskega leksikona. Gre za edinstveno založniško delo, ki je družbi v ponos, a tudi velika odgovornost, in ga zelo modro opravlja urednik, profesor Martin Jevnikar. Pri Leksikonu namreč sodeluje velik krog ljudi tako s te strani meje kot tudi iz Slovenije. Poudariti pa moramo tudi dejstvo, da se številni poznavalci leksikografskega dela izredno pohvalno izražajo o njem. Letošnji snopič, ki šteje 160 strani, se končuje z Alojzom Rebulo. V polnem teku pa je delo za naslednje snopiče. Pred dnevni so si namreč sodelavci Leksikona že porazdelili gesla, ki so pod črko »S«, kar pomeni, da bomo v doglednem času, in po izidu dopolnilnega snopiča, res dobili nadvse pomemben strokovni priročnik, ki je že danes nepogrešljiv pripomoček zgodovinarjem, časnikarjem in vsem, ki se zanimajo za primorsko zgodovino.

Izšle so torej knjige Goriške Mohorjeve družbe, tudi letošnja zbirka je res dragocena in prav bi bilo, da bi te knjige ljudje kupili in jih prebrali.

—O—

Novogoriška občinska uprava je vrnila goriškemu županstvu vabila na brezplačni ogled Andrejevega sejma. Novogoriški uravritelji so svoje ravnanje utemeljili, češ da ni jamstva za varnost njihovih otrok med obiskom Andrejevega sejma. In imajo tudi prav, ker je bilo v Gorici nekaj primerov nasilja nad obiskovalci iz sosedne Slovenije ter nad njihovimi osebnimi vozili.

Ugovor vesti kot politična tema

Slovensko in deloma jugoslovansko javnost že dalj časa pretresa razprava o možnosti civilnega služenja vojaškega roka. Predlog zanjo je dalo vodstvo slovenske mladinske organizacije in sicer zaradi protestov članstva v zvezi s ponavljajočimi se kaznimi za tiste, ki iz verskih razlogov odklanjajo služenje vojaškega roka. Gre za pripadnike verske sekte t. i. Jehovih prič, ki v skladu z zapovedmi svoje vere nočejo bodisi obleči uniforme bodisi nositi puške ali drugega orožja.

S predlogom za civilno služenje vojaškega roka je slovenska mladinska organizacija dregnila v pravo sršenje gnezdo, saj dotlej v Jugoslaviji ni bilo v navadi, da bi se o vojaških zadevah javno razpravljalo. Na kongresu jugoslovanske mladine v Beogradu je bil predlog slovenskih mladincev v celoti zavrnjen. Zavrnjena je bila celo možnost same razprave o pobudi za civilno služenje vojaškega roka. Vodstvo slovenske mladine se pobudi kljub temu ni odpovedalo in je še naprej izvajalo ustrezno politično kampanjo v prid možnosti civilnega služenja vojaškega roka. Kampanja je obrodila določene sadove, saj so naj-

višja slovenska vodstvena telesa priznala sprejemljivost pobude. Nikakor pa si razprava o civilnem služenju vojaškega roka ni pridobila zelene luči v Beogradu in drugih predelih Jugoslavije. Vodstvo jugoslovanske mladine je celo obsodilo slovensko mladinsko vodstvo, češ da deluje zoper interese jugoslovanske mladine in brez pooblastila jugoslovanskega mladinskega vodstva.

Na te obtožbe je slovensko mladinsko vodstvo odgovorilo, da so neutemeljene in da je odločeno vztrajati pri dosedanjih zahtevah po možnosti za civilno služenje vojaškega roka. Pobuda slovenske mladine pa tudi v sami Sloveniji ni deležna nedejane podpore, čeprav je podpora bistveno večja kot v drugih okoljih. Tako se, denimo, v pisnih bralcev različnih glasil pojavljajo posamezniki, ki omalovažujejo pomen pobude za civilno služenje vojaškega roka, češ da je precej drugih bolj važnih problemov, o katerih bi bilo treba razpravljati. Nekateri tudi očitajo slovenskim mladincem, da bi se v resnici radi dokopali do načina, kako bi se izognili služenju vojaškega roka.

Trojna številka Nove revije

Izšla je zadnja številka Nove revije v tem letu. Namesto običajne dvojne številke, je tokratna kar trojna. Uredništvo poudarja, da izključno iz finančnih razlogov. Prvotno je bilo mišljeno, naj bi v letošnjem letu izšla še ena dvojna in ena enojna številka. Načrt je bil opuščen, ker je zmanjkalo denarja. Kar zadeva število strani pa je celotni letošnji letnik celo nekaj nad načrtovanim obsegom, poudarja uredništvo.

Zaradi izrednega obsega omenjamo le nekatere najzanimivejše prispevke iz zadnje Nove revije. Kot običajno je uvodni del Nove revije prihranjen poeziji. S pesmimi sodelujejo Tomaž Šalamun, Niko Grafenauer, Ivo Svetina, Andrej Bervar, Esad Babačič in Samo Simčič. Sledijo

štirje krajši prozni prispevki, katerih avtorji so Jožef Paganel, Marko Švabič, Emil Filipčič in Peter Mlakar. V nadaljevanju je prek intervjuja in krajših proznih prispevkov predstavljen ruski pisatelj Andrej Sinjavski. Na podoben način je predstavljena tudi sarajevska pesnica Melika Selinhbegović. Manca Košir je pripravila pisemski pogovor s pesnico Ifigenijo Zagoričnik alias Simonović.

V okviru teme o Antigoni razmišlja Tine Hribar o razliki med božjim in svetim. Izpod peresa istega avtorja je tudi esej o Heideggerju. Taras Kermavner nadaljuje svoje razmišljanje o zgodovini slovenske kulturne revijalistike iz pred-

dalje na 8. strani ■

FRIEDL VOLGGER

4

Komunist, vohun ali še kaj drugega?

(iz knjige *Z Južnim Tirolom na razpotju*)

Oktober se je javil naš Ugo Ubaldi iz Rima. Zunanje ministrstvo bi mi rade volje izdalo potni list. Moral bi le poslati slike. Pristrčno sem se zahvalil in mu sporočil, da se sedaj lahko odpovem potnemu listu.

Štirinajst dni pred mojo poroko, v septembru leta 1948, sem se še enkrat odpeljal v Ljubljano, da bi pospremil domov še zadnje južnotirolske ujetnike. S potnim listom ni bilo nobenih težav, ker sem že bil poslanec v rimskem parlamentu. Ivan Hois me je pospremil na delovišče. Bilo je

še osem ljudi, med njimi oba ujetnika iz Bora: Gruener Seppl in Patzleiner iz kraja Vierschach. Že jeseni leta 1947 so ju pripeljali iz rudnika. Vsem nam je šla v slast enolončnica iz taborišča in smo se razšli s pristrčnim »Na skorajšnje snidenje«.

Stotnika sem še povabil v kavarno. Kava ni mnogo dišala, zato je tembolj teknila slivovka. V mesecu juniju je svet presenetil spor med Titom in Stalinom. Od Hoisa sem hotel zvedeti za mnenje o ozadju tega spora. Dolgo se je obiral, a

jaz se nisem pustil neprijazno odvrniti. Tedaj me je ostro pogledal: »Ti si katoličan?« je vprašal. »Da, jaz sem katoličan«, sem odgovoril. »Tedaj veš, je nadaljeval, da je papež samo eden. Če pa hoče škof postati papež, pride do razkola. V komunizmu je samo en papež, Tito pa je hotel postati papež in je zato prišlo do razkola«.

Zgodovina nas je medtem poučila, da je bil Titov poskus ustanoviti državno zvezo na Balkanu eden od vzrokov, ki so privedli do ločitve med Beogradom in Moskvo. Tudi stotnik je postal bolj zgovoren, opazno pa je bilo, kako je težko o tem govoril. Že od mladosti so Stalina hvalili in ga poveljevali kot dobrega očka in neke vrste boga. In zdaj naj bi bil isti človek naenkrat zločinec. Da bi mi pojasnil vso svojo zmedo, mi je rekel: »Tudi Tebi bi bilo težko, ko bi moral naenkrat misliti, da papež ni več pravi mož, da je goljuf, da je vse laž, kar so ti pripovedovali, da je vse popolnoma drugačno, da od prejšnjega ni ostalo ničesar«.

Zaradi mojih potovanj v Jugoslavijo me je nemalo Južnih Tirolcev ožigosalo za nekakšnega domačega komunisto, oziroma kriptokomunisto. Znano je bilo, da po-

KAJ SO NAREDILI V ČERNOBILU

V novembru se je Sovjetom posrečilo dokončati vsa varnostna dela v Černobilu: poškodovani reaktor, ki je ob koncu aprila povzročil smrt 30 ljudi in zelo obsežno radioaktivno onesnaženje po vsej Evropi, je dokončno pokopan v nekakšnem železobetonskem sarkofagu, ki je opremljen z napravami za hlajenje ter zadrževanje radioaktivnosti. Sovjetski znanstveniki računajo, da bo dekontaminacija prizadetega področja odslej potekala znatno hitreje.

Že pred časom so Sovjeti ponovno začeli izkoriščati črnbilsko centralo za pridobivanje elektrike. Prvi izmed štirih reaktorjev že deluje s polno paro, drugi pa s polovično. Tretji reaktor, ki je najbližji poškodovanemu, pa zdaj popravljajo. Zaradi katastrofe v Černobilu ni sovjetski jedrski program praktično doživel nobenega zastoja. V samem Černobilu načrtujejo Sovjeti celo gradnjo še petega in šestega reaktorja.

—O—

Prof. LOKAR V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, 15. decembra, govoril prof. Aleš Lokar na temo: Slovenska problematika na zadnjem ameriškem kongresu Društva za slovanska vprašanja, ki je bil v novembru v New Orleansu. Začetek ob 20.30.

Madžarska in ameriški strokovnjaki

Na Madžarskem so se odločili za nenačrtovan poskus v gospodarstvu: kot izvedence bodo v nekatera podjetja povabili nekatere upokojene ravnatelje iz Združenih držav. Ti naj bi bili svetovalci v prizadevanjih, da se izboljša proizvodnja. O tej novosti poroča Ferenc Doktor, eden izmed voditeljev madžarske trgovinske zbornice. Povedal je, da je do prvega tako neobičajnega sodelovanja že prišlo v tem letu, ko

je bil v nekem obratu za mesne izdelke mesec dni kot svetovalec neki upokojeni ameriški ravnatelj iz istega sektorja. Rezultat je bil zelo dober, zato razmišljajo, da bi take tuje izvedence vabili tudi v bodoče. Doktor je pri tem poudaril, da ni govora o kakem spreminjanju socialističnega koncepta v gospodarskih zadevah, marveč da gre le za uspešno okoriščenje s tujimi izkuštvami in znanjem.

krajinškemu voditelju KPI iz Bocna, ki se je prav tako hotel zanimati za usodo južnotirolskih ujetnikov, oblasti niso dovolile potovati v Jugoslavijo. Zato sem moral jaz biti mnogo večji in pomembnejši komunist. To sumničenje je predstavljalo tudi zapreko pri mojem kandidiranju na prvih parlamentarnih volitvah. Pri vseh naslednjih volitvah so nekateri seveda pridno potegnili na dan take govornice. Posebno pobožni duhovniki so svarili pobožne duše pred menoj. Poiskali so celo mojo zaročenko in ji odsvetovali poroko z menoj. Politični kolegi niso zamudili priložnosti, da so me črno ali, bolje rečeno, rdeče pobarvali, da bi se iznebili tekmeca. Samo kanonika Gamperja niso prepričali, čeprav so se vodilni krogi takratne Katoliške akcije zelo trudili, da bi ga pregovorili s pravljico o mojem komunizmu.

Takšna gonja o mojem komunizmu je trajala več kot petnajst let. Niti eden od gorečnejšev me ni vprašal za pojasnilo. Bil bi zelo preprosto: če bi se pri Kraigherju izdajal za komunist, bi se kratkomalo osmešil, saj je vendar povsem natančno vedel od svojega očeta, mojega kolega iz Dachaua, da nisem in da tudi nočem postati komunist. Če bi Kraigherju pritrdilno

odgovoril na njegovo vprašanje, bi gotovo izgubil vsako spoštovanje pred takim hincem. Ne glede na to bi nihče ne mogel verjeti, da se eden vodilnih predstavnikov Južnotirolske ljudske stranke spogleduje s komunizmom. Tudi Kraigher je vedel, da sem prejel dokumente za odhod iz Trsta od zaveznikov. Najbolj neumno, kar se na taki ravni lahko naredi, je poskusiti lagati šefu komunistične državne policije.

Leto 1948 mi je sicer dokazalo, kako dobro so bili v Ljubljani obveščeni o moji osebi. V mesecu marcu me je znan grof iz Bocna povabil na kosilo v restavracijo »Da Giorgio«, ki se je takrat nahajala na trgu Muster. S seboj je pripeljal še enega grofa iz Innsbrucka, tako da si nisem sploh mogel predstavljati, kako to, da me je doletela tolikšna čast. Jedli smo dobro, pogovor pa je bil naravnost banalen. Proti koncu kosila se je grofu iz Bocna začelo muditi. Moral je nujno nekaj urediti in se je opravičil. Ostal sem sam z grofom iz Innsbrucka. Začel je brez daljših uvodov: zunaj, v Innsbrucku vedo, da jaz lahko potujem v Jugoslavijo ob vsakem času in da imam tam povsod dostop. Francoska tajna obveščevalna služba bi bila zelo

Narod, politika in pisatelj skozi oči Cirila Zlobca

V ljubljanski reviji Teleks je v dveh nadaljevanjih izšlo razmišljanje Cirila Zlobca z naslovom Lepo je biti Slovenec, ni pa lahko. Gre za odlomke iz njegove pred kratkim izšle knjige Slovenska samobitnost in pisatelj. V tem svojem delu Zlobec razmišlja o sodobnih problemih slovenskega naroda, kot se kažejo na ozadju krize, ki pretresa jugoslovansko družbo.

Zlobec meni, da nacionalno čustvo ne more biti nevarno za jugoslovansko skupnost. S tem v zvezi meni, da so bila tako imenovana skupna šolska jedra, ki naj bi poenotila jugoslovanski šolski sistem, najhujši napad na bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Zlobec ni obsodil le vsebine in hotenja avtorjev predloga poenotenja šolstva, temveč tudi njihov način, s katerim so skupna šolska jedra poskusili vsiliti. Anonimna komisija, ki je predlog o skupnih šolskih jedrih pripravila, je že ob njegovem predloženju javnosti zagrozila: »Vsi, ki bodo proti jedrom, so malomeščani, nasprotniki... samoupravnega sistema; kdor je za revolucijo — bo jedra sprejel kot njen pomemben uspeh.« Ciril Zlobec je menil, da je to žalitev za Jugoslovane. Po njegovem bi morala potekati javna razprava o tako pomembnem vprašanju. Ta razprava pa bi morala biti kvalificirana, strokovna, potekati bi morala v okviru univerze, strokovnih inštitutov,

akademije znanosti in umetnosti in drugod. Bistvo ideje o enotnih šolskih jedrih Zlobec označi kot prizadevanje za umetno oblikovanje enotnega jugoslovanskega naroda.

Druga tema, o kateri tudi piše Zlobec v svoji knjigi Slovenska samobitnost in pisatelj, je spor z Miodragom Bulatovićem, ki je znan po svojih unitarističnih stališčih. V polemiki z Bulatovićem je Zlobec med drugim izjavil, da je zanj in za večino Slovencev nesprejemljiva državna zavest, ki bi bila nad nacionalno. To naj bi nujno vodilo v podrejenost Slovencev v okviru Jugoslavije večjim narodom. Zlobec je tudi pojasnil, da sta za Slovence, kot narod, ki je bil pretežno del svoje zgodovine brez lastne nacionalne države, še posebej važna prav kultura in jezik. Slovenska narodna zavest se je namreč ohranjala prav prek njiju. Zato tu ne more biti nobenega odstopanja, poudarja Ciril Zlobec.

—O—

TROJNA ŠTEVILKA NOVE REVIE

■ nadaljevanje s 7. strani

hodnih dveh števil. Spomenka Hribar razmišlja o Edvardu Kocbku kot pesniku narodnoosvobodilnega boja, Marko Jenšterle pa o Kocbekovem odnosu do zgodovine. Nadaljuje se objavljane predvojne dopisovanja Dušana Kermavnerja in Lojzeta Umeta, ki osvetljuje tedanji čas v slovenskem kulturnem in političnem prostoru tako z vidika komunističnih kot socialnodemokratskih idej.

Vladimir Šeks piše o politični toleranci, Milan Apih pa obuja spomine na zgodovinskega šefa nekdanje jugoslovanske tajne policije Rankovića. Sledi pogovor z Jankom Messnerjem, ki ga je pripravila Vida Obid. France Pibernik je pripravil zapis o zgodnjem Balantiču. Boris Pahor piše o »zamolčanem« znanstvenem delu Daniela Bonamora z naslovom Pravni položaj šolskih ustanov v Trstu in Gorici.

zainteresirana za resnična poročila iz te države. Istočasno bi lahko delal Zahodu veliko uslugo z informacijami. Razume se, da ne bi delal zastonj. Navedel je tudi vsote, o katerih bi se lahko tudi sporazumeli. Ko ni imel več kaj povedati, sem kratko, vendar zelo jasno pribil: »Res je, da lahko potujem v Jugoslavijo, in sicer kamorkoli hočem. Toda mene zanimajo samo ujetniki in nič drugega. Povejte tistim, ki so Vas poslali do mene, naj si poiščejo drugega vohuna«. Vstal sem in naglo odšel.

Kako modro sem ravnal, sem zvedel naslednjega septembra od stotnika Ivana Hoiša. »Ti, Volgger, si bil pošten«, mi je rekel takoj po pozdravu. »Ti ne vohuniš v Jugoslavijo«. Pogledal sem nekoliko začudeno. Posmejal se je in pristavil: »Dobro, dobro, dovolj je tega«. Kasneje sem si to zadevo tako razlagal: pri francoski tajni obveščevalni službi so bili tudi ljudje iz KP. Ti so zvedeli o mojih prizadevanjih v Jugoslaviji in poročali naprej. Če bi bil sprejel predloge gospodov grofov, bi moral svojo že za isti mesec določeno poroko odložiti za leta.

KONEC